

УДК 947.6(075.8)
ББК 63.3(4Бел)я73
К666

Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-выдавецкага савета БДПУ,
рэкамендавана секцыяй гуманітарных навук БДПУ
(пратакол № 7 ад 29.03.05)

Рэцэнзенты:

доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык кафедры славянскай гісторыі
і метадалогіі гістарычнай навукі БДПУ А. П. Жытко;
кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры новай і навейшай гісторыі
БДПУ П. А. Тулік

Корзюк, А. А.
К666 Шляхі фарміравання пазнавальнага інтарэсу вучняў у працэсе вывучэння гісторыі Беларусі ў школе (канец XVIII – пачатак XX ст.) метад. дапам. / А. А. Корзюк; пад навук. рэд. І. І. Багдановіча. — Мін. : БДПУ, 2005. — 47 с.
У дапаможніку прапанаваны разнастайныя варыянты ўрокаў, змешчаны праблемныя заданні. Даюцца фрагменты з твораў мастацкай літаратуры. Выкарыстаны вопыт вывучэння ваенна-гістарычнага і культурна-гістарычнага матэрыялаў.
Адрасуецца студэнтам гістарычнага факультэта БДПУ.

УДК 947.6(075.8)
ББК 63.3(4Бел)я73

© Корзюк, А. А., 2005
© ВВЦ БДПУ, 2005

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

А. А. Корзюк

**ШЛЯХІ ФАРМІРАВАННЯ ПАЗНАВАЛЬНАГА
ІНТАРЭСУ ВУЧНЯЎ У ПРАЦЭСЕ
ВЫВУЧЭННЯ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ Ў ШКОЛЕ
(КАНЕЦ XVIII – ПАЧАТАК XX ст.)**

Метадычны дапаможнік

8991

БІБЛІОТЕКА
БДПУ імя М. Танка

Мінск 2005

Тэма “Паўстанне 1863 г. К. Каліноўскі.” (§ 14).

З мэтай атрымання вучнямі цэласнага ўяўлення аб жыцці, поглядах, літаратурнай і рэвалюцыйнай дзейнасці выдатнага беларускага рэвалюцыянера-дэмакрата і публіцыста прапануецца правесці інтэграваны урок гісторыі Беларусі і беларускай літаратуры па тэме “К. Каліноўскі – жыццё і бесмяротнасць”. Дадзеная форма дасць настаўнікам і вучням шырокую магчымасць рэалізаваць міжпрадметныя сувязі, выкарыстаць разнастайныя мастацкія сродкі, абудзіць пазнавальную і эмацыянальную актыўнасць школьнікаў.

У якасці эпіграфаў да ўрока можна выкарыстаць наступныя выразы, якія запісваюцца на дошцы:

...Бывай здаровы, мужыцкі народзе!
Жыві ў шчасці, жыві ў свабодзе,
І часам спамяні пра Яську свайго,
Што загінуў за праўду для добра твайго.
К.Каліноўскі “Пісьмо з-пад шыбеніцы”

Яго імя мы помнім у нягодах,
І ў час шчаслівай, бы вясна, пары,
А нашы сэрцы, поўныя свабодай,
Гараць, як Каліноўскага кастры.
С.Законнікаў “Каліноўскі”

У якасці дадатковага нагляднага матэрыялу на ўроку пажадана арганізаваць выставу кніг беларускіх пісьменнікаў пра К. Каліноўскага і ілюстрацый пра яго жыццё і дзейнасць.

Уступнае слова да ўрока робіць настаўнік беларускай літаратуры:

“Нямала выдатных людзей есць у гісторыі кожнага народа. Ёсць яны і ў беларусаў. Сярод іх – выдатны рэвалюцыянер-дэмакрат, мысліць, паэт, публіцыст, таленавіты кіраўнік паўстання 1863-1864 гадоў на Беларусі і ў Літве К.Каліноўскі.

Я адплаціў народу,
Чым моц мая магла:
Зваў з пугаў на свабоду,
Зваў з цемры да святла.

Гэтыя словы належыць народнаму паэту Беларусі Я.Купалу. Але іх з поўным правам можна аднесці і да К.Каліноўскага. Таму наша сённяшняя мета-атрымаць цэласнае ўяўленне аб жыцці, поглядах, літаратурнай і рэвалюцыйнай дзейнасці К.Каліноўскага.

Ітак, слаўнаму сыну зямлі беларускай, нацыянальнаму герою, арганізатару і кіраўніку народнага паўстання 1863-1864 гг. К.Каліноўскаму прысвячаецца наш урок.”

Пасля гэтага настаўнікам гісторыі ў ходзе зўрыстычнай гутаркі “Палітыка царызму ў Беларусі ў сярэдзіне 19 стагоддзя” праводзіцца аналіз гістарычных умоў жыцця і дзейнасці К.Каліноўскага з абавязковай характарыстыкай вучнямі палітыкі русіфікацыі і сялянскага руху ў адказ на адмену прыгоннага права.

У гэты час на дошцы два вучні запўняюць табліцу “Пільні нацыянальна-вызваленчага руху ў Польшчы і Беларусі” (таб.2).

Табліца 2

Пільні нацыянальна-вызваленчага руху ў Польшчы і Беларусі.

Прыкметы параўнання	“Белыя”	“Чырвоныя”	
		памяркоўныя	рэвалюцыянер-дэмакраты
1.Нацыяльны склад	Памешчыкі, сярэдняя буржуазія	Шляхта, гарадская буржуазія	Дробная шляхта, перадавая інтэлігенцыя, студэнцтва
2.Аграрная праграма	Захаванне памешчыцкага землеўладання	Аплата за кошт дзяржавы выдзеленых для сялян зямель	Ліквідацыя памешчыцкага землеўладання, перадача ўсёй зямлі сялянам
3.Нацыянальная праграма	Аднаўленне Рэчы Паспалітай у межах 1772 г.	Аднаўленне Рэчы Паспалітай у межах 1772 г.	Права народаў на самавызначэнне
4.Сродкі барацьбы	Мірныя сродкі: калектыўныя заяўкі, маніфестацыі, разлік на дапамогу ўрадаў заходніх краін	Арганізацыя агульнанацыянальнага польскага паўстання на ўсёй тэрыторыі былой Рэчы Паспалітай з прыцягненнем шляхты і сялян	Усталёўванне ўлады народа шляхам сялянскай рэвалюцыі

Пасля яе аналізу вучні фармулююць высновы аб перадумовах нацыянальна-вызваленчага паўстання.

Настаўнік беларускай літаратуры адзначае, што да сярэдзіны 19 ст. склаліся ўсе перадумовы для нацыянальна-вызваленчага паўстання. Але патрэбны быў друкаваны орган, каб данесці праўду свайму народу, і такім органам стала газета “Мужыцкая праўда”.